

zápisník 1959

časopis pro politiku a kulturu • prosinec

Má-li v příštích letech dojít k jakémusi modu vivendi mezi demokracií a komunismem, lze očekávat též poslední a rozhodující zápas obou společenských soustav. Výsledek tohoto zápasu určí, kudy půjde vývoj světa: zda cestou svobody, či cestou nesvobody. O důležitosti tohoto střetnutí si netřeba činit iluze. Stačí, aby jedna ze soupeřících stran boj chtěla, a druhá nemá vyhnouti. Komunisté jej chtějí. Pro demokraty z toho plyne velmi jednoduchá poučka:

Netečnost není program . . .

strana 2

Současně je však třeba poukazovat neustále na to, že hmotný pokrok, jenž má být hlavním trumfem komunismu v tomto zápase, není ani výsadou totalitního zřízení, ani ničím překvapivým v dnešním století. Naopak, že podíl na technologickém a průmyslovém pokroku dnes je pro každou zemi

Dar doby . . .

strana 5

Náš podíl na tomto zápase se stává stále víc a více otázkou kulturního — spíše než politického přínosu. Proto třeba co nejupřímněji vítat plodnou práci našich umělců a kulturních pracovníků. Zápisník uvádí příklady:

Dětská kniha: Miroslav Šášek . . .

strana 8

Básně: Anna Vrboušková . . .

strana 11

Rafaël Kubelík hodnotí dílo Bohuslava Martinů v úvaze

Od arabesek k freskám . . .

strana 9

Z domácí české tvorby přinášíme dosud nikde nepublikované vánoční povídky od pražského autora

Pohádky strážného andělíčka . . .

strana 11

Báseň *Přizrak* od Josefa Martínka jsou první verše, jimiž se téměř sedmdesátiletý český novinář prosadil jako uznávaný americký básník

strana 2

Poznámky a recenze: Co se změnilo? • Dialektika míru • Po dvaceti letech • Voskovec na Broadwayi
Miliony

Josef Martínek:

PRÍZRAK

*Je tohle Arizona
či je to snad
večer v egyptské poušti?*

*Všechno je tu
jak na březích Nilu,
jenom sfinga chybí.*

*Dobře však tušíš i vš,
že stojíš v studiovém
jejím stínu.*

*A po tom stínu poznáváš,
že není to půl bestie
a půl ženy,*

*leč půl muže a půl stroje
zapomenutého v poušti
jak rezivý traktor v širých polích*

*a kolem všechny hádanky
i západu i východu,
nahé v poušti,*

neuhodnuté, nerozřešené.

NETEČNOST NENÍ PROGRAM

Svatopluk Čech poslal svého hrdinu do patnáctého století, aby postavil zrcadlo neřestem svého národa a své doby. Matěj Brouček, jak víme, nemohl pochopit bojovný zápal starých Pražanů, obležených vojskem císaře Zikmunda. Měl mnoho řečí, když chtěli na něm, aby bojoval: "Ale — milý příteli, copak vám budu platen? Jsem starý chlap a neumím se zbránit zacházet. Ani za mladých let mě při odvodu nechtěli, že jsem ploskonohý, že mám tlustý krk . . . a vůbec se divím, že nutíte také civilisty do zbraní; k čemupak máte řádné vojsko?" Kroutil povážlivě hlavou nad tím, že lidé mohli hodiny disputovat o tom, zda monstace a ornáty jsou přípustné při bohoslužbách. A pro Tábority na hoře Vítkově měl nejlhlubší opovržení. "Tahle společnost se pro něho naprosto nehodí. S každým otrapou se bratříčkovat — kdyby alespoň slušně pili na to bratrství! Ale takhle! Bratr tu, bratr tam a pak tě postaví ke zdi, abys podával kameny! Živit se černým chlebem, zapíjet vodou, spát na holé zemi, a když ke groši přijdeš, hodit jím to do kádě — pěkně děkuju za takové živobytí!"

V úvodu ke kapitole, v níž popisuje slavnou bitvu, odhazuje Svatoopluk Čech na chvíli usměvavou roušku satiry a s krutou kritikou poznamenává, jak "s časem změnili se i lidé. Nesčíslněkrát vzešlo jako tehdejší krásné letní slunce nad Vítkovem, však nikdy již neozářilo božích bohatýrů a po staletích svítí na pokolení malé, bez pravdy a síly, bez nadšení, cedícího poslední krůpěj krve za drahý ideál, které již sotva rozumí a věří velkému činu předků a usmívá se zvesti oněm jako staré, divné pohádce, kterou již i nudno poslouchati. Neschopno jsouc oněch velkých obětí a zápalů, vmlouvá se na jiné časy a poměry, zapovídá si vyprávění o slavném skutku minulém a skládá přitom ruce v klín nebo robí trety — ó zapadlé slunce naší síly, zda vyjdeš opět?"

• • •

Každý národ má svá velká a malá pokolení a dějiny žádného se nenesou přímočaře jen na výšinách slávy. O malosti a dokonce podlosti českého a slovenského lidu byly napsány dlouhé traktáty jen za poslední tři roky od maďarské revoluce. Vyšly většinou z pera nepovolných, jako jsou třeba západní novináři, kteří se v Praze zastavili na jeden den. Každý novinář však není úzkoprsý hlupák, který se spokojí stereotypní ustálenou formou reportáže z Československa. Jeden, byl to dokonce český krajan z Chicaga, napsal nedávno něco, nad čím jsem se až zastyděl. Prý mluvil s nějakým pražským obuvníkem a vyslovil podiv nad tím, že český a slovenský člověk se dívá na svět a na sebe s resignací a s nezájmem, z něhož se dovede vyburcovat jen tehdy, objeví-li se na trhu něco ke koupi. Obuvník mu prý řekl: "Čekáme na den, kdy Čína se obrátí proti Rusku."

Nevíme, jak by se Svatoopluk Čech vyjádřil dnes o takovém výroku, pokud by vůbec našel slova. ". . . skládá přitom ruce v klín nebo robí trety" nám zatím musí postačit. Bylo mnoho těch, kteří za poslední tři roky uváděli na obhajobu národní povahy Čechů a Slováků slovo "realism".

ZÁPISNÍK 1959

časopis pro politiku a kulturu —

vydavatel

UNIVERSUM PRESS CO.

Adresa:

15 Vandewater Street,
New York 38, N.Y.

Roční předplatné:

USA a Kanada: 4 dolary, v ostatních zemích 4 dolary, s leteckým doručením 7 dolarů. Předplatné adresujte na vydavatele.

Rukopisy se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo zkracovat text

Byl také jeden přísný kritik starší generace, který varoval, že realism někdy dosahuje extrému, v němž se téměř nezatelně mění v podlost. Aby bylo úplně jasné, že nehovoříme jen o národě doma, nýbrž také o jeho synech a dcerách v cizině, chtěli bychom dodat, jak se tentýž kritik vyjádřil o nich, o tak zvaném exilu, jenž se mění v něco zatím bez definice. Řekl, že jsou mrtvolou, do níž pár uvědomělejších jednotlivců občas pustí silný proud — jakési burcování mrtvého svědomí — ale ona se nehne.

To jsou smutná slova — a hrozná. Nejhorší na nich je, že nejsou aspoň bez částečného opodstatnění. Stereotypních reportáží z Československa bylo ovšem mnoho a kolovalo mnoho špatných anekdot. Byly však také zprávy odpovědnějších jednotlivců a mezi nimi jsme naposledy uvedli článek A. M. Rosenthala v *New York Times*. Rosenthal i většina jiných se shodují v jednom postřehu: lidé doma jsou apatičtí, je jim jedno, kdo co dělá a jak to dělá, prostě nechtějí se "angažovat". Pisatelé pak z toho usuzují, s jakýmsi radostným zadostiučiněním, že se komunistické vládě za dvanáct let nepodařilo získat dobrovolnou účast širokých vrstev na tak zvaném "socialistickém budování" a jiných vymoženostech komunistické éry. Skutečný zájem ukazuje veřejnost jen o to, co může koupit: ženy o pračky a ledničky a poslední módu, muži o holící stroje, televizory a různá vozítka a motocykly. Rosenthal, jakožto celkem nezaujatý pozorovatel, vyslovil domněnku, která je šlechetná. Řekl, že kdo o Československo neprojevil zájem v dobách Mnichova a Února, nemá právo vytýkat českému a slovenskému člověku to, že za dané situace dává přednost třeba trubíčkám se šlehačkou. Nemůžeme vychalovat do nebe trubíčky se šlehačkou ve Vídni, řekl Rosenthal, a mračit se nad nimi v Praze. My však jsme stejné krve jako ten apatický člověk doma a pokud nejsme ještě tou mrtvolou, kterou ani silná dávka proudu nehne, nemůžeme se spokojit jen vysoce objektivním posudkem. My musíme jít dál.

Pisatelé úvah o Československu zdůrazňují, jaká je to výhoda pro západní demokracie, že za Železnou oponou panuje netečnost. My jsme ovšem také rádi, že po tolika letech teroru a strádání komunismus si nezískal široké vrstvy v Československu z jejich materiálně zajištěné netečnosti blahobytu si komunismus tuto netečnost nezajišťuje, když už se mu nepodařilo získat přichylnost.

Naše otázka, nejen s morálního, ale velmi realistického hlediska, je: podaří se jednou myšlenice demokracie — ne nutně západní — probudit široké vrstvy v Československu z jejich materiálně zajištěné netečnosti, aby se vůbec "angažovaly"? Aby se postavily za věc, která by třeba mohla znamenat i dočasnou ztrátu materiálního blahobytu?

Myslíme, že toto je otázka kritická. Masaryk kdysi řekl: rozčilování není program. Netečnost, na opačném konci škály pocitů, jistě také není program. Nestačí být netečným vůči komunismu. Lépe řečeno, chtěli bychom se ujistit, že netečnost vůči komunismu se nestane zrůdnou nechutí vůči všemu ostatnímu, kromě snad materiálního polepšení.

Viděli jsme výtečný příklad úplného odideologisování českého člověka ve Škvoreckého románu *Zbabělci*. Slovo vlastenec bylo hrdinovi románů odporným, protože právě viděl krátkou éru hurá-vlastenectví, která přišla s koncem války a byla přesně tím, čemu Masaryk říkával rozčilování. Ale netečnost byla už pod povrchem. Začala v nás růst za německé okupace poté, co Mnichov otupil poslední vzplanutí skutečného odhodlání

CO SE ZMĚNILO? Po návratu Richarda Nixona z spěšné cesty Ruskem a Polskem v létě mnoho lidí na světě bylo přesvědčeno, že ztuhlé pozice studené války se nutně začnou poddávají. Zejména jeho téměř demonstrativní uvítání statisčovými davy ve Varšavě nepřipouštělo dvojznačný výklad. Avšak necelých šest měsíců po Nixonově triumfální cestě varšavskými ulicemi Amerika a celý západ s ní zaošťují zrak na události v Polsku, které rovněž nepřipouští dvouznačný výklad. Tomu, co se v Polsku nedávno stalo, můžeme říci rovnou přituhování. Na Polsku je to ovšem vidět nejlépe, neboť Polsko šlo v uvolňování nejdál. Viděli jsme, jak Gomulka znovu napadl exilového předáka Mikolajczyka jako zrádce lidu a tím zasadil vážnou ránu neuvěřitelné koexistenci, k níž došlo mezi Polskem a jeho politickým a kulturním exilem. Antonín Slonimski se "vzdal" předsednictví polského svazu spisovatelů, který tak slibně vedl na cestě k svobodnému literárnímu projevu. Jaroslav Iwaskiewicz byl dosazen jako nový literární dozorce. A. M. Rosenthal, jeden z neobjektivnějších amerických novinářů za Železnou oponu — jeho reportáže z Československa vzbudily dokonce pochvalu pražského rozhlasu — byl z Polska vypovězen. Polské ministerstvo zahraničí se trapně přiznalo, že Rosenthal ve svých zprávách zaryl do nejisté politické a hospodářské situace Polska hlouběji, než bylo varšavskému režimu pohodlné. List, který zastupoval, newyorský *Times*, byl v Polsku zakázán a jeho newyorská redakce byla vyrozuměna, že na místo Rosenthala nesmí do Varšavy poslat nikoho jiného.

Chruščovova návštěva Ameriky se rovněž považovala za čin, který by mohl zbořit aspoň horní vrstvy cihel na zdi, která vyrostla mezi západem a východem za stalinské éry. Se strany demokracií a středoevropských exilových organizací byly vysloveny obavy, že Spojené státy odzbrojí, nakoupí bůhví kolik ruského zboží, které ani nemohou potřebovat, hlavně pak, že oslabí pozice západní Evropy a asijských demokracií a jednou provždy se zřeknou morálního práva pokukovat na otroké postavení středoevropských satelitů. Mluvílo se hodně o duchu Camp David, letního horského sídla prezidenta Eisenhowera, kde s Chruščovem projednával otázky doby a kde k takovým ústupkům mohli

teoreticky dojít. Nový "duch" nahradil na chvíli vyvětralý pach ducha "ženevského" a nesporně se projevil v mnoha věcech. Hlavní velmoci světa podepsaly, na příklad, dohodu, že nebudou vojensky zneužívat bádání v oblasti jižní polárky. Sověty a Amerika pak obnovily a rozšířily dřívější dohodu o kulturní výměně a o technických a dopravních stycích. V oblasti zbrojení Spojené státy zredukovaly několik vojenských programů, zejména projekt, který měl uskutečnit konstrukci mimořádně rychlého dálkového tryskového bombardovacího letadla B-70. Byly zprávy, že sovětské jednotky se před koncem roku stáhnou z Maďarska. Eisenhower měl navštívit Moskvu někdy před Vánoci a schůze mezi ním, Chruščovem a britskými a francouzskými představiteli se měla uskutečnit hned potom.

Když se Chruščov vracel domů, Eisenhower oznámil, že do Ruska pojedí až někdy na jaře, k vůli počasí. Mezitím se vydal na dlouhou cestu po mnoha západoevropských, asijských a afrických zemích; generál de Gaulle pozval Chruščova do Paříže v dubnu a konference na vrcholu bude muset počkat. Na podzimním zasedání Spojených národů Amerika a jiné západní demokracie trvaly na novém probíratelnosti maďarské otázky. Když sovětský delegát rozhořčeně protestoval, americký velvyslanec Cabot Lodge, jemuž se jako stálému průvodci Chruščova Amerikou dostalo nejednoho příkoří, odpověděl: v ujednáních, z nichž se zrodil tak zvaný duch Camp David, není nic, co by Americe mohlo bránit v tom, aby neustále poukazovala na utrpění v sovětských koloniích.

Podobně nemůže duch Camp David, ať už skutečný, či jeho přehnaná důležitost, bránit demokratickému západu v novém kritickém pohledu na Polsko, ani americké poštovní správě v tom, aby v řadě svých známek významných osobností dějin vydala příštího března známku s T. G. Masarykem.

Chruščovova "mírová ofensíva" se nesporně setkala s jistým psychologickým úspěchem: civilizovanému člověku je jistě přijatelnější debata než rvačka. Je také znakem civilizovaných národů, že se na věci dívají realisticky. Realismus ovšem potlačuje i dobfé minulé morální rozhodnutí a je velmi nutné střežit, aby se nepřekročila tenká hraniční čára, jež dělí realismus od podlosti. Západní de-

národa něco pro sebe udělat. V Únoru byla už jen netečnost; divali jsme se opatrně za záclonou v teplém bytě na pochoduující špalíry dobře organizované menšiny — a nehnuli jsme se. O netečnosti mezi Čechy a Slováky v cizině jsme se napsali tolikrát, že se můžeme jen opakovat. Snažili jsme se zapnout proud a vždy znovu jsme věřili, že snad tentokrát se mrtvý pohne. Zůstaneme-li mrtví, předem ztratíme pozice, kdykoli komunisté — jako právě nyní po Chruščevově návštěvě Ameriky — se obou novým náporům propagandy. Máme, ovšem, na mysli kampaň dárkové služby Tuzexu, která nás zaplavuje poštou letáky a vzorníky a zavazuje k netečnosti i krajanský tisk svou dobře placenou inzercí.

Netečnost je ovšem nemoc a dá se proti ní bojovat. Je to jakýsi nedostatek morálních vitaminů. A co je lék?

Zmínili jsme se nedávno o nutnosti morálního obrození jako předpokladu každého národního programu. Jen morální obrození jednotlivce může vést k obrození národa. Je to první lék proti netečnosti. Působí tak, že se člověk rozhlédne a položí si základní otázku každého národního programu: co chci, co chci pro sebe, pro svou rodinu, pro národ. Co chci dnes, zítra, za rok, a kam to má vést po deseti, dvaceti letech?

V netečnosti zajištěné materiálním blahobytem, ať už doma nebo v cizině, lze se také ptát: co si koupím dnes, pár bot? A za rok, ledničku? Za deset let jistě automobil! Ale jak tím morálně obohatím sebe, svou rodinu, národ? Jak tím přispěji k uspokojení, osobnímu i celého národa, nad dobře vykonaným dílem, nad morálně čistým, spravedlivě prociťtým, lidským životem? Netečný člověk se také může ptát: co je mi platných deset sputniků na Měsíci, když se mi polámala lednička? Z netečnosti probuzený člověk by se zeptal: co je mi platný sputnik na Měsíci, když nemohu dostat pas ani na cestu do Vídně k příbuzným. A zeptal by se: co mám udělat, abych ten pas dostal jako své samozřejmé právo třeba za rok, za deset let, nebo aspoň, aby to právo měl můj syn?

Jen netečný člověk, jen ten, kdo nemá morální sílu, může odpovědět: Budu čekat, až se Čína obrátí proti Rusku.

mokracie daly jasné najevo, že tento krok nehodlají učinit a status quo ve střední a východní Evropě neuznávají. A o to jde Chruščovovi především v jeho "mírové ofensívě", aby ostatní svět zbavil morálního práva mluvit do jeho zasahování v Maďarsku a jiných državách svého novo-kolonialismu. Stále doufá, že se mu to podaří. Jak jinak lze vysvětlit netečnost, že neprotestoval, když konference na vrcholu byla odsunuta, že Pekin a nikoli Moskva se stal zdrojem ostrých slovních útoků na Ameriku, zejména po dobu Eisenhowerovy cesty do Asie a Afriky? Jak pochopit, že během debaty Spojených národů o Alžír, nejsurovější útok na Francii nepřijel, jak obvykle, z úst tradičního "obhájce" utlačovaných koloniálních národů, delegáta Sovětů, nýbrž z úst delegáta Kuby? Snad si Chruščov ještě stále hraje na usměvavého a přístupného, pro-

tože ještě není zcela přesvědčen, že nedostane to, co chce. Na sjezdu maďarské komunistické strany, kterého se zúčastnil i Chruščov, bylo řečeno, že sovětské jednotky zůstanou v Maďarsku dál. Toto rozhodnutí bylo inscenováno jako odvěta za "nemístné" vměšování Spojených národů do vnitřních záležitostí samostatného státu, který nikomu nemusí odpovídat za své činy. Lze předpokládat, že zprávy o chystaném odchodu Rudé armády z Maďarska byly jen výplodem onoho zvětčovaného "ducha", který se měl zrodit z pouhé skutečnosti, že Chruščov navštívil Ameriku. A dopustili bychom se velkého zjednodušování věcí, kdybychom zredukovali některých vojenských programů Spojených států připisovali jen tomuto "duchu" a nikoli praobyčejné, často chvalitelné, ale tak málokdy uskutečnitelné snaze americké vlády vyrovnat rozpočet. —

DAR DOBY

Ferdinand Peroutka

Když císař František Josef slavil osmdesáté narozeniny, české noviny byly v opozici a proto na rozpacích, co říci. Řekly tedy: jaký to dlouhý a plodný život! Jak se svět pohnul! Za života tohoto muže začaly jezdit dráhy a automobily, byl vynalezen telefon, telegraf a kinematograf, místo petrolejem začíná se svítit elektřinou, co nevidět člověk bude lézat — at' žije císař František Josef!

Komunistická vláda v Praze někdy praví: pohled'te na tyto vesnice, které kdysi neznaly elektrického světla; nyní jsou žárovky i ve chlívech; autobusy jezdí, kde nikde nejezdily před padesáti lety; máme televizi, jak každý jiný národ na světě, a vyrábíme ledničky; průmyslová výroba pokročila — at' žije komunismus!

Jeden západní novinář, který přijel nyní do Československa, napsal: pivo je tady dobré, kavárny jsou pěkné, ale je to ztráta času. Jiný řekl, že Praha je "podivně mrtvé město". Další návštěvník, který byl i v Polsku i v Československu, pohlédl na reklamní plakáty, zvonci k návštěvě Československa, a řekl: "Jed'te do Polska — Československo vás volá". Jsou to zcestovalí muži a praví, že nejen ovšem v Polsku, ale i v sovětském Rusku je čilejší a zajímavější duchovní život než nyní v naší zemi. Když se pídí po příčinách, v něčem se různí, ale shodují se v tom, že poměrně vysoká životní úroveň působí v Československu jako politicky uspávající prostředek. Je to jistě příliš jednoduché vysvětlení, ale kdyby tomu tak bylo, pak by byla komunistická vláda dostala, co chce. Chce aspoň apatii obyvatelstva, když nemůže dostat jeho při-

chylnost. Cokoli dostala, dostala neprávem.

Poměr všech komunistických vlád k životní úrovni vždy byl velmi libovolný, diktátorský. Žádná komunistická vláda neuznávala od samého začátku, že obyvatelstvo má prosté, přirozené právo na všechno, co si svou prací získá nebo může získat. Výsledky národní práce byly podrobovány experimentování. Právě nyní Čína strašlivě experimentuje s životní úrovní. Někdy komunistické vlády přichod vyšší životní úroveň přímo zdržovaly. Pan ministr Nejedlý kdysi pravil, že Československo počká se svou životní úrovní třeba padesát let, až životní úroveň také v Rusku se zvýší. Československo má přirozené bohatství, které je v pracovní dovednosti obyvatelstva a v staré průmyslové tradici. Když v této zemi, která vždy, jako dnes zase, byla hospodářsky povýšena nad své východnější sousedy, vyšší životní úroveň přece zase se dostavila — přes vládní experimentování, přes čekání na Rusko — tu vláda žádá, aby to bylo uznáno za její zásluhu.

Československo prošlo periodou trapné a zbytečně chudoby. Pod péčí komunistické vlády výroba konsumních statků dlouho se podobala tenkému práménku, který každé chvíli může vyschnout. Nastal vědomě připravený nedostatek všeho, co člověk potřebuje k životu. Sehnat součásti oběda nebo večeře bylo dlouhým, vyčerpávajícím úkolem, a hospodyně putovala od jednoho konce města k druhému. Z té doby máme schovány některé dopisy. I zemědělec psal: "Už jsme neměli hovětí polévku aspoň rok. Dnes se mi podařilo šťastnou náhodou koupit tři

masové konzervy." Člověk z města psal: "Dnes máme k večeři brambory a mléko. Včera byl chléb a káva. Před tím chléb s cibulí. A tak to jde den za dnem." Tenkrát "Učitelské noviny" vydaly zoufalý manifest: "Byli bychom rádi, kdybyste nám poradili, kde dostaneme koupit kalamáře do školních lavic. Douš jsme je marně sháněli." Když občanů se zlomil domovní klíč, místo nového dostal úřední radu, aby klíče nelámali. Statistiky zaznamenávaly stálý růst výroby, ale zároveň bylo stále méně věcí a nástrojů než jich bylo, než výroba začala stoupat. Když přišly žně, ministr zásobování byl nucen vydat manifest, aby dobrovolníci svezli úrodu na trakařích. Když v kavárnách zase začala být podávána voda ke kávě, když v městě byl otevřen druhý holičský závod, noviny to oslavovaly jako důkaz, že vláda vždy má na paměti blaho občanů. Dostat to nebo ono, jídlo nebo nástroj, bylo pro občana v městě přibližně tak nesnadno jako pro Robinsona na pustém ostrově. Lidé měli zoufalý dojem, že v této tísní uplyne celý jejich život, celý jejich ztracený život.

Konečně vláda obrátila svůj ochuzující směr, který zemi téměř vyřadil ze současné evropské civilizace. Ale zamýšlí to prodat za lichvářskou cenu. Žádá, aby za to, že zbytečná chudoba přestala, občan začal politicky souhlasit s diktaturou a uznal, že jen komunistický systém je schopen docílit toho, že zase jsou kalamáře ve školách a zase se podává voda v kavárnách. Podle jakési bezohledné diktátorské moudrosti ten, kdo vzal člověku bochník chleba a pak mu polovinu vrátil, může očekávat více vděčnosti než ten, kdo člověku chleba vůbec nevezal. Lidé prý mají rádi změnu.

Je zcela přirozené, jestliže českoslovenští občané cítí ulehčení, když se zbavili zbytečné bída, a jestliže ani nejsou zcela ochotní s tím hazardovat. Spravedlivým jejich soudcem

může být jen ten, koho osud poslal, aby prožil něco podobného.

Komunistická vláda, po všech svých hospodářských experimentech a politických manévrech, stojí tu zároveň jako vítěz a poražený. Zajisté, občan méně reptá, když už má zase co jíst a do čeho se oblékat. Proč by reptal více? Ale bylo-li cílem vlády, aby v zemi zavládla tak zvaná komunistická psychologie, bojovná odhodlanost komunistických šiků, tu byla poražena na hlavu. Z Československa se stala země, v níž ona bytost, kterou komunismus s pohrdáním nazývá maloburžoou, se rodí každou minutu. Vláda hodlala v zemi do každého občana vpravit komunistickou ideologii, a dospěla k tomu, že občané jsou tak odideologisováni, jak patrně ještě nikdy nebyli v této zemi. V jejím programu bylo rozšířit nesobeckou, odřikavou socialistickou psychologii, a jestliže se dovede dobře podívat, musí shledat, že probudila a zostříla majetkové pudy u každého. Vysvětlitelná to událost u těch, kdo dlouho trpěli nedostatkem. Starý filosof řekl: myslím, tedy jsem. Novější filosofové pravili: cítím a chci, tedy jsem. Ale, po letech hmotné katastrofy, Čechoslovák jinak si dokazuje svou existenci: jím, mám nový kabát — tedy jsem. Je to divný a nečekaný příběh: politická vláda komunismu zatím psychologicky končí vládou maloburžoasnosti, a, jsou-li dojmy návštěvníků správné, Československo kráčí v čele světového maloburžoasního hnutí. Jeden z uprchlíků nám vyprávěl: "Nemáte ponětí, jak zájem všech Čechoslováků se soustředí uje na hmotnou stránku života. Dva lidé se seznámí v divadle, a netrvá ani pět minut, a už jeden se ptá druhého, kolik vydělává, a pak se mluví o tom, co si mohou dovolit a co si nemohu dovolit, a jeden sděluje druhému, co by si chtěl koupit a nemůže." Není žádné pochyby, že něco takového všichni

komunističtí theoretikové nazývali podlou maloburžoasní náladou. Stejně není pochyby, že komunismus pomohl k jejímu rozšíření, když na několik let učinil napínavé dobrodružství z toho, má-li nebo nemá-li člověk nejvšednější, nejpokornější potřeby pokorného denního života.

A o zásluhách za zvýšení životní úrovně je třeba promluvit poněkud všeobecněji. Čím dále tím méně má jednotlivá vláda důvodů se vypínat za to, že dává volný průběh silám, které byly probuzeny v dvacátém století. Tíse a skoro bez teorie udal se velký obrat v osudu lidstva. Moderní produkce je schopna vyrábět ve velkých množstvích, a aby tak mohla vyrábět, potřebuje velkého konsumu; stejné stroje pracují stejně účinně ve všech zemích; poprvé v dějinách se zdá, že lidstvo stojí na pokraji hojnosti; v Americe, Anglii, Německu je obecným rčením: nikdy jsme se neměli tak dobře.

I František Josef i komunismus mohou být oslavováni za to, jak za dobu jejich trvání pokročil svět. Československá komunistická vláda není připravena odmítnout tuto počtu. Dychtivě přijímá chválu návštěvníků i za jiné věci, které nezpůsobila: za půvabný oblouk, kterým se Vltava vine uprostřed Prahy, za romantiku starého pražského města, za budovy, které vystavěli císařové, za krásu pražského jara, za starou českou hudbu, za díla všech mrtvých českých spisovatelů.

Tak, ovšem, je tato vláda zcela připravena i přijímat i udílet si pochvalu za celkový pokrok doby. To to je dvacáté století a chudoba již není nutná v průmyslově pokročilých zemích. Zvýšení životní úrovně je obecný zjev na západě, a bylo by třeba spíš velkého a nesmyslného úsilí vlády, aby vyloučila zemi z tohoto proudu. Vyšší životní úroveň už není dar vlády, nýbrž dar doby.

PO DVANÁCTI LETECH bude zase známka s T. G. Masarykem. Americká pošta vydá příštího března čtyř- a osmicentové známky s prezidentem Masarykem ve své známé serii Bojovníci za svobodu. Vydou k 110. výročí Masarykových narozenin a přiřadí se k portrétům Ramona Magsaysaye, nedávno zesnulého prezidenta Filipín, jehoamerických osvoboditelů Šimona Bolívara a Jose San Martina, madarského vlastence Kossúta a hrdinného starosty Berlína Ernsta Reutera. Zásluhu o oživení ideje masarykovské známky má především Československá národní rada americká v Chicagu. Americký ministr pošt, Arthur E. Summerfield, prohlásil o masarykovské serii známek: "Bude důkazem nejen silného přátelského pouta mezi lidem Spojených států a Československa, kterého byl Masaryk symbolem. Zdůrazní také jejich společný cíl: svobodu." —zv

VOSKOVEC OPĚT NA BROADWAY Jednou z nejúspěšnějších her letošní divadelní sezony v New Yorku je "Desátý muž" Paddy Chayefského, jehož neobyčejný film "Marty" měl nedávno premiéru v Moskvě. Hra pojednává o problémech skupinky ortodoxních židů v malém městečku na Long Islandu a o starém zvyku vyhánění zlého ducha — dybbuka. Jiří Voskovec, kterému se Broadway a londýnský West End staly uměleckým domovem,

—i

inzerát

Československá veřejnost v New Yorku má dnes k dispozici vzornou českou restauraci, kterou na místě 70 let staré Besedy nově zřídil Jaroslav Vašata. Názor návštěvníků lze shrnout do jedné věty: Konečně máme restauraci, kam můžeme přivést i ty nejnádražnější ze svých hostů. — Restaurace, s barem — je otevřena každý den od 12 hodin poledne do 10 hodin večer. Adresa: 339 East 75th Street, New York 21, N. Y. Jméno jako v Praze: Vašata.

MÍROVÁ DIALEKTIKA

THE COMMUNIST SUBVERSION OF CZECHOSLOVAKIA (Failure of Co-existence), od Josefa Korbela, Princeton University Press, 1959.

Dr. Josef Korbela je profesorem mezinárodní politiky a členem Nadace sociálních věd v Denveru, Colorado. Koncem léta vydal v nakladatelství Princetonské univerzity knihu o komunistickém podvrácení Československa, jehož výkladem chtěl současně dokázat, že koexistence mezi demokratickými komunisty zde již v minulosti byla a že skončila pro demokracii katastrofou. Řekněme hned, že odborník Korbela formátu neměl takovou knihu vydávat. Výsledkem nepochybně poctivého úsilí je jakási směs melodramatu, zpráv z druhé ruky a výkladů, které mají ráz politického pamfletu, směs, která nejen že nepřináší nic nového, ale nemůže seriózního západního čtenáře ani přesvědčit o tom, co opakuje. Mimoto jsou v knize četné faktické nepřesnosti a nesprávnosti.

Hlavním nedostatkem knihy je celá její koncepce. Demokratičtí historikové — a mezi nimi i dr. Korbela — se často dopouštějí omylu, že soudobé dějiny vykládají způsobem, kterým snad lze interpretovat historii událostí 18. a 19. století, nikoli však frontální střety mocných sociálních a politických sil 20. století. Podvrácení Československa je v Korbelově knize vyloženo tak, jako by to byla věc několika desítek jednotlivců větší nebo menší inteligence na obou stranách politické fronty. Místo toho, aby autor studoval strategii a taktiku komunistů z jejich vlastního hlediska — kterážto metoda by jedině mohla osvětlit způsob

uchvácení moci — zabývá se spíše osobními historkami jednotlivců. A tak, zatím co se například dovíme, co nějaký pan tajemník zaslých na chodbě od pana ministra při zasedání vlády, nedovíme se nikde, jakou úlohu v celkovém schématu uchvacování moci měly dělnické milice, jak mohly vzniknout, jak byly vedeny a vyzbrojeny, jaký byl jejich vztah k Revolučnímu odborovému hnutí apod. Pro západního čtenáře, jenž má být informován o vzorci komunistického postupu při "parlamentní revoluci" (jak Moskva s oblibou zvepuť v Československu), je *Subversion of Czechoslovakia* poučením naprosto nedostatečným. To je škoda, neboť dobrá příručka o komunistickém "parlamentarismu" a "národně-frontovním postupu" by mohla vykonat neocenitelné služby v rukou četných ne dost dobře informovaných vedoucích politiků v afro-asijské oblasti.

Komunističtí historikové v Praze poskytují dosti přímočarý a užitečný výklad 25. února. Právě v podstatě toto: Donutili jsme buržoazii k přijetí (košického) programu, který při nejlepší vůli nemohla plnit, protože zcela zásadně odporoval její ideologii a jejím cílům. Konfliktů, do nichž se proto buržoazie nevyhnutelně dostávala, jsme využívali propagačně před veřejností tak, že v "zájmu plnění košického programu" jsme dosahovali schvalování a vybudování institucí a pozic, jež pak sloužily jiným, výhradně našim cílům.

Tato podvojnost, tato heterogonie účelů byla a zůstává typickým rysem komunistické politiky, a jakýkoli výklad čs. historie let 1945-1948 by měl vycházet z této dvojaké, souběžné politické linie.

V tom je také celý smysl komunistického pojetí koexistence. Je v něm současně jak téze (mírové, soutěživé soužití), tak i antitéze (podvrácení prostřednictvím institucí takového soužití). Jestliže se popisuje a zdůrazňuje jen téze (t. j. zlepšení vyhlídek na mír), těžko se ubránit příznivé odezvě takové propagandy u mezinárodní veřejnosti; jestliže se zdůrazňuje jen antitéze (t. j. nebezpečí pro demokracii), veřejnost označí kritiku za kazimíra. Pro demokratickou existenci je jen jedno úplně a správné pojetí koexistence: chápat ji dvojako tak, jako komunisté — a koexistenci podvracet komunismus. Mít stále na zřeteli dvojakost jeho politiky, s kterou je třeba se potýkat na obou frontách, neboť jinak ona sympaticky vypadající "mírová" téze získá většinu světového veřejného mínění pro komunisty. Ovšem — této dialektiky by si měli být vědomi zejména i odborní učitelé politických věd.

—Pavel Berka.

Nelze zapomenat, že "mír" v představě komunistů znamená takový stav ve světě, kdy přestane to, čemu komunisté říkají "válka" a boj a boj s "imperialistickými kapitalisty". Takového stavu se podle nich dosáhne teprve tehdy, až kapitalisté, buďtošní demokraté a jejich "přisluhovači" budou poraženi a likvidováni. Hovoří-li tedy komunisté o míru, nemají tím na mysli tolik, co Západ. Naopak: jejich "boj o mír" má za cíl nejprve pohřbit všechny, kdo jim stojí v cestě k světovládě.

Dětská kniha: M. Šašek

Malíř Miroslav Šašek se narodil v Praze roku 1916. Studoval architekturu na pražské Technice, malířství u profesora Blažičky a pařížské École des Beaux Arts. V cizině je od roku 1947, v exilu od roku 1948. V poslední době se Miroslav Šašek proslavil v mnoha zemích západního světa sérií knih pro děti, pro které namaloval originálně pojatá přední města Evropy. Redakce Zapisníku měla možnost hovořit s Miroslavem Šaškem během jeho pobytu v New Yorku.

Red: Četli jsme v knižní příloze The New York Times, že Vaše kniha This is London je doporučována mladým čtenářům jako jedna z deseti nejlepších publikací knižního trhu v roce 1959. Prosím vás, s jakými pocity takovou zprávu přijímáte?

Š: Překvapilo mne hlavně to, jak velmi si zde v Americe dětské knihy váží. To pro mě bylo důležitější než osobní stránka věci. U nás v republice byla dětská kniha, jak se říká, popelkou. Nakladatel se jí věnoval jen tak mimochodem. Zde jsou přímo zvláštní oddělení ve velkých nakladatelstvích, která se zabývají výhradně dětskou knihou, a je to mimořádně důležitá součástka jejich činnosti. S jakými pocity jsem četl newyorské Timesy? Pochopitelně s dobrými, protože zejména v americké nadprodukci dětských knih jsem to považoval za úspěch.

Red: Ono vlastně již před několika týdny měly Timesy velmi příznivou recenzi Vaší knihy This is London. Právilo se tam, že lze-li tak vůbec říci, je ještě lepší nežli vaše první kniha. Co byla ta první kniha?

Š: První kniha, kterou jsem v této sérii dělal, byla o Paříži — This is Paris. Pařížská kniha měla ovšem mnoho příznivých recenzí ve Spojených státech ještě dřív, než jsem sem přijel. A ta mi vlastně připravila půdu pro knihu o Londýně. Vždyť se octla na jedenáctém místě mezi "bestsellery" dětských knih v celé Americe. Londýnská kniha, mimo-

chodem, byla na pátém místě žebříčku nejlip ilustrovaných dětských knih ve Spojených státech za rok 1959.

Red: Jak jste se vůbec dostal k tvorbě knih pro děti?

Š: Dětské knihy jsem ilustroval už v Československu, myslím, že jich bylo dvacet nebo pětadvacet. Sérii dnešních, cestopisných knížek jsem měl v hlavě ještě než jsem opustil Československo, myslím ideu takové knihy, jenom mi pořád nebylo jasné, jak to udělat. Hlavně jsem se bál, aby při cestopisu se mi texty nerozrostly, také jsem nevěděl, jaký rozsah by celá kniha měla asi mít.

Red: Teď jste ovšem problém rozřešil k obecné spokojenosti, že ano?

Š: No, kromě Paříže a Londýna jsou v tisku již dvě knihy — This is Munich a This is Rome.

Red: Když začínáte takovou knihu, máte o ní konkrétní představu? Myslím, jak přistupujete k tak obrovsky rozmanitému materiálu, jako je zevnějšek a charakter velkého města?

Š: Na to jsem přišel až po deseti letech od doby, kdy mě ta idea napadla. Jsou to obrázky s malými texty, vlastně spíše s podtitulky. A v tom, myslím, je celý úspěch těchto knih. Jednak jsou snadno překladatelné do všech jazyků, jednak jsou absolutně přístupné dětskému čtenáři. Obrázky zachycují kromě hlavních budov a pamětihodností

města zejména maličkosti, z nichž se tvoří, a které mu dávají zvláštní příchut'. Nakreslím třeba, jak vypadá autobus, poštovní schránka, metla atd. Obrázky jsou provedeny šestibarevným tiskem.

Red: Když přijedete do města, které jste nikdy předtím neviděl, čím začínáte?

Š: Dosud jsem dělal města, která jsem znal. New York je první, kde jsem předtím nebyl. Člověk ovšem ví dopředu o budovách nebo částech města, které musí zachytit — třeba Buckinghamský palác v Londýně nebo Empire State Building tady. Prostě prostudují spoustu literatury, ze které je mi jasno, co v knize musí být. Na charakter, který městu dodávají maličkosti, přicházím tak, že od rána do večera chodím po městě. Někdy nevím hned na poprvé, jde-li o podstatné věci, to často vynikne až po deseti, dvaceti návštěvách.

Red: Objevíte někdy dodatečně, že byste na své malířské charakteristice města chtěl něco změnit?

Š: Já bych spíše řekl, že člověk naráží na technické potíže. Třeba New York je úžasně komplikované město. Příliš mnoho oken, vysoké domy, příliš velký provoz. Město má milion tváří. Kdybych měl například dělat knížku o Praze, tak bych si vybral jednoho hokynáře z Vlašské ulice, nad vchodem do krámu měl řetěz umělých citronů a před vchodem stáli dva sádroví černoši. Firma zněla: Tu- i Cizozemské ovoce. Tady v USA se takovému většinu hokynáři říká supermarket. A rozdíl mezi prací v Praze a New Yorku je, že ten supermarket má v regále dva miliony konzerv, které musím nějak zachytit. To platí o všem a v tom je svízelnost té práce. Proto mi to také trvá tři až čtyři měsíce, než těch 70-80 obrázků, které do knihy potřebuji, dám dohromady. Ty potom by měly skládat, řekl bych, portrét toho kterého města.

Red.: V jakých nákladech vám knihy vycházejí?

Š.: V anglickém jazyce je náklad jedné knihy 60.000 výtisků. Ovšem, kniha o Londýně byla během pěti týdnů vyprodána, takže se tiskne již další vydání. Kromě toho je v tisku francouzské, italské a německé vydání. Knížky vyšly také finsky.

Red.: Pokud víme, vaše knihy mají tak ohromný úspěch, že máte již smlouvy na další díla. Můžete nám o tom něco říci?

Š.: Pokud se týče smluv na další věci, po New Yorku bych měl kreslit San Francisco, ale nevím, není-li to příliš velký úvazek, dělat dvě knihy v tak krátkém čase — za půl roku. Jestliže se nerozhodnu pro San Francisco, tak na jaře bych odjel kreslit Israel — jako první knihu o celé zemi. A pak bych na podzim, nevrátím-li se malovat Californii... vlastně ne, původně jsem měl dělat Tokyo, ale teď se plán změnil tak,

že si nakladatelé myslí, že by bylo zajímavější pro mne osobně i pro trh kreslit Hong Kong.

S německým nakladatelem bych v této sérii mohl dělat Hamburg a Vídeň. Mám také nabídku kreslit v jedné knize tři severoevropská města: Kodaň, Stockholm, a Oslo.

Red.: Ten zeměpis zní skutečně impresivně.

Š.: Víte, je to opravdu zvláštní. Tak kniha o Paříži od českého autora se tiskla ve Finsku pro anglického nakladatele. Zamotané, ne? A kniha o Římě a Mnichově se pro amerického nakladatele tisknou v Miláně.

Red.: Jaké jsou vaše zkušenosti s nakladateli? Myslím na vaše osobní postavení jako umělce vůči obchodní společnosti, která chce pochopitelně na knihách vydělat. Radí vám, mají nějaká zvláštní přání?

Š.: Tedy, v Anglii je mým nakladatelem Allen, v New Yorku Macmil-

lan, v Německu Kinder Verlag, v Itálii Fábri. Moje zkušenosti s nimi jsou, musím říci, ty nejlepší. Nejenom, že mi neradí a nemají žádná zvláštní přání, ale přijímají mou práci tak, jak ji odevzdám, bez poznámek a vrtání a požadavků změn. I v osobním styku, myslím, že autor si nemůže přát ideálnější podmínky.

Red.: Pracujete také na jiných námetech nežli charakteristikách měst?

Š.: Pokud jde o jinou práci, nemám na ni mnoho času. Ale letos mezi knihami o Římu a New Yorku jsem udělal takovou veselou knížku o nejslavnějších sochách. Ta vyjde anglicky v USA a Anglii začátkem příštího roku.

Red.: Ještě jednu otázku: Tím, že jste se dostal na dětský knižní trh jako jeden z nejúspěšnějších světových autorů, změnilo to nějak vaše životní plány? Co byste chtěl jednou dělat?

Š.: Dětské knihy.

Od arabesek k treskám

Rafael Kubelík

Skon Bohuslava Martinů je pro českou hudbu velká ztráta, i když Martinů již nebyl mlád. S Bohuslavem Martinů odešel neobyčejný hudebník, v jehož díle zaznívaly srozumitelné a bez omezení jednak nejhlubší hlasy bytostné české hudebnosti, jednak ohlasy světa, v němž Martinů jako esulant dvacátého století žil a tvořil.

Martinů skončil mimo svou vlast — tak jako mimo ni začal svou hudební tvorbu. První éra jeho tvořivé energie je aspoň v jednom srovnatelná s jeho závěrečným tvůrčím údobím. Cokoli Martinů už tehdy napsal, přestože první skladby byly pod všemožnými vlivy mezinárodní

hudební Paříže, vše, co napsal, znělo. Jeho hudba zněla — to je výraz který snad není třeba vysvětlovat žádnému milovníku hudby. Bylo jasno, že Martinů má ohromující invenci. Tvořil s velikou lehkostí množství děl nejrůznějších forem, a to platí v podstatě o celé jeho životní dráze jako komponisty.

Jak jeho tvorba komorní, tak orchestrální, si nacházela novodobé formy. Martinů obohatil světový koncertní repertoár množstvím různých kombinací koncertujících a koncertantních nástrojů nejobzornějších setav orchestrů. Zdálo se, jako by byl přímým pokračovatelem českých skladatelů z osmnáctého stole-

tí, kteří vytvořili Mannheimskou školu. Na tomto poli má stěžejní důležitost jeho double-concerto pro dva smyčcové orchestry, klavír a tympány. V tomto díle vyjádřil také Martinů svůj žal nad tragedií Mnichova. Ale také operní tvorba Bohuslava Martinů se potkala s ohromným mezinárodním ohlasem. Stačí, připomeneme-li si jeho opery Špalíček, Hra o Mariích, Julietta, Veselohra na mostě atd. Symfonie začal psát Martinů ve Spojených státech, kam odjel po pádu Francie z Paříže, a kde dlouhá léta žil. Odchytil se od své původní lásky k menším formám a nejbizarnějším kombinacím nástrojů a hlasů a začal nyní tvořit díla velkého rozsahu: šest symfonií, nové opery, kantáty, sonáty, koncerty.

Na sklonku života se hudba Bohuslava Martinů stávala průzračnější, melodičtější a měkčí. Byla charakterizována stále intimnějším přiblížo-

váním k národnímu tónu. Byla také prostší, ale přitom bylo zřejmo, že tento nový výraz je výslednicí dlouhého dozrávání, velké energie, práce a tvůrčího úsilí. Ale zároveň vedle průzračnějšího — melodičtějšího a měkčího tónu Bohuslav Martinů v tomto posledním období hledal a nacházel i projev citů náboženských. Jeho technická znalost mu umožňovala nalézt dokonalý dramatický výraz. Ostatně, tytonáboženské zwjmy nebyly u Bohuslava Martinů ničím novým, již za války složil "Polní mši".

Ale tento náboženský cit se rozvinul nejlépe v jeho posledním velkém operním díle "Řecké pašije", pro něž si sám napsal libreto. Tato opera je podivuhodné dílo. Jejím podkladem je román Řeka Nikose Kazandzakis, který zemřel v roce 1957. Je to historie řecké vesnice v podruží Turků, v níž vesničané každý rok hrají velikonoční pašijové hry. V ozduší národního útluaku herci tak vrostou do své úlohy, že hra přestává být hrou a stává se skutečností. Jíždě opravdu zrazuje, Maří Magdalena se kaje, vesničan, představující Ježíše, je opravdu umučen. Je pochopitelné, že tato látka

Martinů v posledním období jeho tvorby tak vabila, neboť jeho hlavní zájem byl národní, avšak rozvinutý plně na rovině náboženské. Důležitým mezníkem v tomto období prohlubující se spiritualnosti bylo také oratorium "Gilgames". Martinů je napsal na námět nejstarší písemné památky lidstva, eposu o sumerském králi Gilgamešovi.

Myslím, že Martinů ve své tvorbě uzavřel kruh. Nebo bych snad spíše mohl říci spirálu, neboť na vyšší úrovni se vrátil tam, kde začal. Začínal s hudebními mozaikami, zabýval se problémy komorní hudby. Od subjektivismu rychle rostl, měl odvahu k velkým formám a nikdy nepouštěl krásu zvuku. Řekl bych, že Martinů je typický slovanský případ. Od suchého secca v Paříži v letech třicátých vyrostl v jednoho z pravých českých muzikantů, avšak dospěl ještě výše, neboť ve svém díle šťastně smířil intelekt s citem. Martinů byl vždy velká fantasie, logika a muzicírování. A čirou náhodou se stalo, že jedna z prvních jeho skladeb jsou "Arabesky" a jedna z posledních jsou "Fresky" pro velký orchestr.

rozhlasu a americkou armádu v Německu a slánky byly zneškodněny.

Československé úřady ovšem celý případ velmi rázně popřely. Ptáte se, jak to československé? Ano, uhodil jste. Příkazy k tomuto zločinu dával Jaroslav Němec, vice-konsul československého zastupitelství v Salcburku. Musíme se stydět, a s námi jistě každý Čech a Slovák doma, že právě československý konsulařní úředník byl zvolen pro tak špinavou práci a to v době, kdy se stalo zvykem ve svobodném světě dívat se na Československo jako na zvláště nepodařenou květinu v moskevské zahrádce.

Musíme se také ptát, jaké jiné věci, o nichž veřejnost ani neví, spadají do agendy konsulátů komunistických zemí. Ptáme se, zda toto není právě druh činnosti, kterou komunistické režimy financují tvrdými valutami ze získů na svých monopolistických dárkových službách.

Jaroslav Němec to už jako konsul daleko nedotáhne, protože ho žádná země po této zkušenosti neakradituje. Kdyby však za celý svůj život už neudělal nic jiného, přičinil se o jedno: z honosné vyčvalovaného ducha Camp David vytvořil v myslích celé demokratické veřejnosti hrůzný přízrak. —na

METODY komunismu se zřejmě nemění, ať jeho vedení jde o schůzi na vrcholu, jak o ni usiluje Chruščov, anebo o totální nedorozumění, jak je provozoval Stalin. Podívejte se na případ krajan-ského maloobchodníka, který měl svou balíčkovou službu do staré vlasti. Režim v Praze vyhlásil, že bude dárková služba jen jedna: vládní monopol Tuzex. Krajanický maloobchodník potřebuje její zastoupení, protože často balíčková služba představovala hlavní zdroj příjmu. Dostane zastoupení za podmínky, že přestane být protikomunistou, nebo že se do politiky plést nebude. To jsou metody korupce, tak zvanou suchou cestou. Kde korupce selže anebo se vůbec nedá uplatňovat, používají se metody krvavé. Vezměme ti takový Mnichov, co se tam každou chvíli děje. Kdysi tam slovenský ľudácký předák Matuš Černák otevřel poštovní balík a roztrhalo ho to na kousky. Asi před rokem

vybuchly třaskaviny pod vysílačkou ruských solidaristů. Není to ani tři měsíce, co ukrajinský nacionalista Bandera byl otráven cyankali. A naposledy byly plně noviny nepodařeného pokusu hromadné vraždy zaměstnanců rozhlasu Svobodná Evropa.

Někoho mezi pány komunismu napadlo, že by se rozhlas dal vyřadit z provozu, kdyby velká část jeho zaměstnanců se prostě otrávil. Agenti k tomu použili atropin, velmi silný jed, a přimíchali jej do slánek závodní kuchyně rozhlasu. Nevíme, zda člověk — pokud ho lze nazvat člověkem — který toto spískal, měl v poslední chvíli včítky svědomí, nebo zda byl úkolem pověřen někdo, kdo komunistům předstíral spolupráci, byl však ve skutečnosti protiagentem. To bychom zabředli do vod, v nichž normální smrtelník se pohybovat nedovede. Stačí, že tento muž o celé věci informoval vedení

MILIONY Když se vyrojily statisíce v Ankaře a v Karači, aby přivítali Eisenhowera na jeho cestě Asii, nikdo se nedivil, neboť Turecko a Pakistan byly tradičně protikomunistické a jsou s Amerikou ve vojenském spojeneckém svazku. Když však miliony zaplavily ulice hlavního města Indie a přichystali prezidentu Spoj. států uvítání, jakého se dosud nedostalo žádnému cizímu návštěvníku této země, podivil se mnozí. Uskutečnilo se to, o čem se dosud jen mluvalo, jako o předpokladu: že Amerika jako vůdčí představitel západních demokracií, má u malých národů Asie a Afriky vklad dobré vůle, s nímž může, až bude posvěta. Jestliže je pravda, že toto je přisvěta. Jestliže je pravda, že toto je přimým důsledkem neomalené mezinárodní politiky Pekinu, nemohl se komunistický svět dopustit většího taktického omylu, než když dovolil, aby rudá čínská armáda potlačila revoltu v Tibetu a postavila se hrozivě na indické hranice.

Básně

Anna Vrbovská-Saitta

“TI OSTATNÍ”

*Chraň se před onou epidemií,
jež nutí člověka našich dní,
aby pozoroval sám sebe
a ne ty ostatní —
Před nemocí, která dělí
vlnu od vlny, jež společně tvoří
jednotu sedmi zelenavých moří —*

*Člověk není mušle, ve skořápce uzavřená,
bez očí, s měkkými chapadly,
jež cítí nebezpečí, které se blíží,
či oroseného listu špavatou tíží —
Na vlastních bedrech nenosí vlastní dům —
Každá mušle je národ a jeho země
je skořápkou, v níž vzrůstal.
Člověk má pouze lehce zranitelnou pleť,
již těžko žít, bránit, ošatit —
A bez pomoci svého rodu
nemůžeš vlastní kůži zachránit.
Pozoruj jiných pohyby a dění:
Slunce, oblaka, traviny,
všechny ty věci, jež se mění,
které se snaží dokonale být —*

*Ucítíš znovu — byl' i zcela temně —
ve zkrvaveném vzduchu větru vání
a vůni čerstvé, rozorané země
a žitných klasů dozrávání —*

*Lidé, jak lovci psi sledují dávnou stopu,
i vzdáleného chleba vůni rozeznají,
Chléb náš vezdejší se tiše modlivají,
za žitější chléb dneska umírají —*

*A jednoho dne poznáš, že Pravda je Krásou,
Krása Člověkem, jenž se krásným stal
pro víru, za níž bojoval.
A tento nový člověk bude jíst svůj chléb
a žehnat jej — svůj vlastní Pan —*

“POMNÍKY”

*Hledala jsem ji, nemohouc uvěřit, že už není.
Nalezla jsem jen její dům, jenž byl postaven
z hlazených cihel a kamení.
Nad křemen lidé tvrdší v něm.
Hrubá a cizí ruka smyla
každíčkou stopu, že kdysi žila,
v zahradě stromy vykořenila,
jež ona kdysi zasadila.
Vznešené srdce, jež tu kdysi žilo
přestalo bít —
A s ním i láska musela odejít.*

*Nenajdete ji na pomnicích
hřbitovů, kam truchlíci
jdou ukázat svůj falešný žal —
Z Belsenu a Osvětimi ji vitr odevál,
kde lidské hyeny obcházejí hledající
mezi mrtvými těly
zásnubní prsteny a zlaté náušnice,
na které nacísté zapomněli —
A kde ji hledat? Kde najdete ještě
ony miliony, jež jako pochodně vzplály,
aby nás varovaly
před novou hanbou, příští nenávisť?*

*Přesto ji najdete, cítíte temně
ji v sobě hovořit, v sobě i ve mně —*

“TOUHA”

*Vrátím se jinak, než se milenci vrací
s růžemi do vlasů spletenými —
Vrátím se jako v bitvě poranění,
již téměř vešli mezi stíny —*

*Temnými vlnami jsem tiše unděna —
kam zanese mě asi jejich vání?
Vkročím-li znovu na svou rodnou zemi,
přestanu zpívat o mém putování.
Jenom v mých očích se to bude lesknout,
až uřím nebesa v západu slunce vzplát,
a na vojáky budu vzpomínat,
již daleko od milovaných tvář
a mezi cizinci jsou odsouzeni
umírat —*

Anna Vrbovská-Saitta se narodila v Bratislavě, od svých 18 let žije ve Spojených státech. Je jedním z redaktorů literární revue “Pegasus”, vycházející v Greenwich Village. Anna Vrbovská píše anglicky, ukázky její tvorby jsou v překladu, a pocházejí vesměs ze sbírky “Ti ostatní”, vydané roku 1951.

Helenka

Malá Helenka se pomodlila svoji ranní modlitbičku

*Andělíčku, můj strážníčku,
opatruj mi mou dušičku,
opatruj ji ve dne v noci,
bud' mi stále ku pomoci,*

maminka ji umyla, oblékla a potom už ji nechala s jejími hračkami. Obvykle si hrávala v tatínkově pracovně. Kolem dokola byly skříně s knihami, za jejich skly hrálo to všemi barvami krásných kožených hřbetů, svítilo zlatými písmeny, na jedné skříně stála podivná dřevěná soška indického boha s perlou na čele a nad ní byl velký obraz jejího tatínka, když byl ještě malým chlapcem. Ani ho na tom obraze nepoznávala, i když ji pod něj stavěly všelijaké tetičky a říkaly přitom: Celý tatínek, celý tatínek! Vždyť její tatínek byl veselý, samá švanda, a tu z toho obrazu se díval na svět hrozně vážně. Červené tvářičky jako polštářičky, vlásky jako ze slámy, jen ty oči jiskrné a prohlédavé jako dnes. Měl na obraze hnědý sametový kabátek s bílým krajlíčkem, který se jí líbil ze všeho nejvíce.

Když toho jitra vešla do tatínkovy pracovny s malým medvídkem v náručí, padl její pohled hned na obraz malého tatínka, neboť na jednom rohu jeho širokého rámu seděl malý andělíček a smál se jí vstříc jako dobrý známý.

"Jeje! Kde jsi se tu vzal?", oslovila ho Helenka, rovněž jako starého známého.

"Přišel jsem ti povídat pohádky," řekl andělíček s tvářičkami ještě buclatějšími, než jaké měl Helenčin tatínek na tom obraze.

"To jsem ráda," zatleskala Helenka ručkama, když předtím posadila medvídka na koberec. "Ale jak jsi se sem dostal?"

"Přilétl jsem s nebe."

"Ale vždyť nemáš křídla."

"Mám. Podívej se!" A andělíček sjel s obrazu dolů, rozevřel křídla, několikrát obletěl pracovnu a zase si sedl na roh rámu velkého obrazu, složiv si pěkně svá malá křídélka.

"A jak se jmenuješ?" vyzvídala dále zvědavá Helenka.

"Andělíček strážníček."

"A koho hlídáš?"

"Ted' tebe. Předtím jsem hlídal tvého tatínka a maminku, když byli malí jako ty, a ještě předtím tatínkova tatínka a jeho maminku a ještě mnoho a mnoho jiných dětí."

"Tak už mi povídej tu pohádku!"

"O čertovi?"

"Ne, ne."

"O vánočním stromečku? O staré želvě?"

"Ano."

"Anebo — jak šel tvůj tatínek do světa?"

"Tu, tu, o tatínkovi."

"Tak poslouchej!" A andělíček se vyklonil s rohu rámu k malé Helence, div dolů nespadl.

"Když byl tvůj tatínek ještě menší než jsi ty ted' . . ."

"Jako tu ten medvídek?" A Helenka ukázala na svého milého druhá, sedícího vedle ní.

"Ne, trochu větší. Byly mu dva roky, nosem dosáhl právě na roh stolu. Jeho tatínek a maminka, tedy tvůj dědeček a babička, se právě vrátili s cesty po Itálii. Povídali o tom svým známým a tvůj tatínek jen poslouchal a přemýšlel, jak by se tam taky pustil. Jednou se zeptal babičky, kde že je ta Itálie. Tam za Dunajem a potom dolů, hodně dolů, řekla mu babička a on zase přemýšlel a přemýšlel. Vzal si malou stoličku, převrátil ji, sedl si na ni, dělal fu-fu-fu, to jako vlak, a jezdil tak po kuchyni nahoru dolů, od rána do večera. Jednoho dne pak, bylo to v sobotu, když babička si sedla a šila, tatínek tvůj vzal si malý plátněný pytlíček, do něho si dal pár dřevěných kostek ze stavebnice, pár knoflíků, to byly jako peníze, nějaký hadřík a kus nedoobjednaného rohlíku, pytlíček na provázku si přehodil přes rameno a tiše se vytratil na pavláče.

"Na pavláči se chvilku okouněl a pak sešel po schodech na dvůr. Bylo teplé srpnové odpoledne, dvůr s několika trávníky byl pln hrajících si dětí, ale to malého Ivánka nezajímalo — on šel do Itálie. Vyšel na ulici,

zahnul za roh a s pytlíčkem přes rameno mířil k Dunaji. Před dunajským mostem je vždycky hodně ruchu, auta, vozy, motocykly jen se tak před ním hemží, i vzal jsem malého poutníčka pěkně za ruku a převedl ho přes nejnebezpečnější křižovatku.

"Na dunajském mostě bylo sice železné zábradlí, ale bylo jím krásně vidět na zelené vlny velebně plynoucí řeky, po níž pluly nákladní lodě i velké parníky. Jeden právě podjížděl pod most, zlomil svůj komín a pojednou tak zahoukal, že to s malý Ivánkem až škublo.

"Pak prostrčil svou plavovlasou hlavičku otvorem v železném zábradlí a díval se a díval do ubíhajících vln, až za ním něco zadunělo a se zesilujícím hukotem se blížilo víc a více. Měl ještě čas vytáhnout hlavu a podívat se směrem blížícího se hukotu: to prostředkem mostu uháněl vlak. Most až se tak celý zachvíval, jaký div tedy, že se mly uprchlík dal do běhu, už už aby byl za mostem. Tam na pevné zemi se cítil bezpečněji. Ale — kudy kam? Ocítl se na rozcestí, tři cesty měl na vybranou, která jen vede do Itálie? Maminka mu doma říkala: za Dunaj a potom dolů, stále dolů. Dal se tedy dolů. Ale cesta ho nakonec svedla na silnici, běžící podél Dunaje, směrem na Vídeň. Po široké asfaltované silnici uháněla auta, malý Ivánek se dlouho za každým díval, pak ale s druhé strany přes cestu zaslechl dětský výskot a smích, i přešel na tu stranu, kryt stínem vysokých stromů. To byl konec parkově upravených sadů v Petržalce.

"Když tak krácel asi půl hodiny, přišla na něho únava, i sedl si na malý pařez těsně u škarpy, rozvázal svůj plátěný pytlíček a začal si prohlížet jeho poklady. Nakonec se pustil do nedoobjeveného rohlíku. Kdesi opět zahoukala siréna parníku, ale tak rozryvně, jako by volala o pomoc, že malého poutníčka přepadl podivný strach. Vzpomněl si na maminku, uvědomil si, jak je daleko od ní, nikde ani človíčka nebylo, i dal se do pláče."

"Ach, chudinka malá, já bych taky plakala," vpadla do vyprávění andělíčková Helena. "A co dál?"

"Tu jsem musel zakročit já, poněvadž jsem měl svého tatínka na starosti. Přivedl jsem tam dva milence, kteří se právě opodál procházeli."

"Co jsou to milenci?" zeptala se Helena.

"Milenci — jak bych ti to řekl —" vykládal andělíček, "to jsou mladí lidé, kteří se mají rádi. Jako byl tvůj tatínek a maminka, než tys přišla na svět. Chodívají na procházky, vodí se za ruce, říkají si, že se mají rádi a slibují si, že se tak budou mít rádi až do smrti."

"Hm, to je krásné," pochvalovala si Helena.

"Tak tedy ty dva milence jsem zavedl na místo, kde na pařezu seděl a plakal tvůj malý tatínek. 'Hele, jaký malý chlapec!' A pláče," řekla blížící se mladá dívka. "Copak se ti stalo?" Ale malý Ivánek jen usedavě plakal, špinavé pěstíčky u očí, jež ani nechtěl zdvihnout. 'A jak se jmenuješ?' 'On to neví,' řekl mladý pán. Na ta slova malý Ivánek reagoval, podíval se na tázačícího a pronesl polotíse: 'Ivan.' 'A jak dál?' Ticho. 'Aspoň kdyby věděl, kde bydlí,' řekla opět mladá dívka. 'Víš, kde bydlíš?'

"Maličký poutník zakýval hlavou. 'Jak se jmenuje ta ulice?' 'Tam je — já vám ji ukážu,' řekl malý Ivánek. 'Tak pojď s námi' a mladá dívka ho vzala pěkně za ruku.

"A tak kráčeli, opět pomalu k dunajskému mostu, vyptávající se ho na cestu, kam to vlastně šel. Dlouho mlčel, ale posléze zdvihl svá, od pláče ještě zarudlá očka a prohlásil sebevědomě: 'Do Itálie.'

'Do Itálie? No, to by ses pěkně našlapal,' vykládal mu mladý pán a srdečně se rozesmál. 'A peníze sis vzal s sebou?' a mrkl na dívku.

'Vzal,' řekl Ivánek, vyprostil svou ručku z ruky děvenčiny, hrábl do svého pytlíčku a vylovil hrst mosazných knoflíků.

'No, to by tak asi stačilo, co?' mrkla zase dívka na mladého pána a rozesmála se též. Když přešli most, zastavili se, a dívka se otázala malého Ivánka:

'A kudy teď?'

'Tam,' ukázal Ivánek na cestu do prava. 'Víš to jistě?' 'Ano, tam.'

"Tak se zastavovali na každém rohu, až se konečně dostali před velký činžák, jenž měl čtyři vchody. I tu našel Ivánek ten pravý, a tak za chvíli stáli ti mladí milenci i s poutníčkem před jeho maminkou. Ta si vydýchla a až radostí zaplakala. Hledala ho mezitím po celém domě, po dvoře, hledala ho po ulici, no hlavně věc, že jsem ho v pořádku dovedl domů.

"Ale vždyť ho přivedli ti milenci," vpadla do andělíčkovy vyprávění Helena.

"Máš pravdu, ale ty jsem zas vedl já — a tak zítra zas na shledanou," řekl andělíček a jak se stalo, tak se stalo — svezl se s rohu velkého obrazu dolů, v pokoji to zašustilo a po andělíčkovi nebylo ani památky.

Druhý den ráno, jen vstala, hrnula se Helena opět do

taťinkovy pracovny. Jaká byla její radost, když na rohu širokého rámu taťinkova obrazu seděl opět malý andělíček a smál se jí vstříc jako dobrý známý.

"To jsem ráda, že jsi přišel," zatleskala Helenka ručkama, posadila se na koberec, malého medvídku si dala pěkně vedle sebe a čekala, co jí zas dál bude povídat ten milý andělíček.

"Jak jsi spala?" zeptal se jí.

"Dobře."

"A byla jsi hodná?" K tomu Helenka už jen kývla hlavou.

"Nu, tak tedy budeme pokračovat tam, kde jsme přestali."

"Ano."

"Půjdemě zas tam za Dunaj, kde tenkrát tvůj taťínek seděl u škarpy na pařezu a plakal. Víš, lidé se stále vracejí, chodí vlastně v kruhu, a tak se tvůj taťínek po dvaceti letech jednoho letního dne prodíral lesy za Dunajem, až tam, kde je už hranice. V té době mnoho lidí utíkalo přes hranice pryč, do světa, poněvadž tam bylo víc svobody a lepší krajíček chleba. A taťínek s maminkou chtěli žít v klidu a na svobodě a tak hledali, kudy by se dostali pryč."

"I já jsem byla s nimi?" otázala se Helenka.

"I kdepak. Tys byla holenuku ještě na houbách."

"Tak? Hm —"

"Tak tedy hledali," pokračoval andělíček, "jak by se dostali pryč. Ono to ale nebylo tak lehké. Všude na hranicích byli hlídači, kteří po každém, kdo chtěl pryč, hned stříleli, nebo uprchlíky pochyťovali, aby je nakonec dostali do žaláře. Taťínek tvůj šel tedy na výzvědy tam do toho lesa za Dunaj, jestli by to nešlo tam tudy. A jak tak šel lesem — to už byl vysoký urostlý chlapec — a dostal se až ke hranici, ani nepozoroval, že v houští ukryt číhal voják s puškou, připravenou k ráně."

"Můj Bože!" vzdychla Helenka.

"To bylo ošklivé," uznal sám andělíček, "a dalo mi to hodně práce, abych taťínka zachránil. Víš, kolem každého z nás neletají jen andělíčkové, kteří ho chrání, ale i zlí duchové, kteří ho strkají do neštěstí. My, strážní andělíčkové, svádíme často celé boje o toho, koho hlídáme, abychom ho zachránili, a takový boj jsem musel tenkrát svést i o tvého taťínka. Přišli mi sice ještě na pomoc dva andělíčkové, ale i tak jsme to už prohrávali,

když v poslední chvíli, kdy voják už namířil pušku na taťínka, hodil jsem taťínekovi klacek pod nohy, ten klopýtl a tak kulka naň vystřelená prolétla mu jen vřskem klobouku. Jinak ji měl přímo v srdci. Taťínek se po výstřelu obrátil a jak jelen pádlil od hranice zpět."

"Ty jsi hodný andělíček, já tě mám tak ráda," oddychla si Helenka.

"A pak už, když taťínek s maminkou utíkali spolu pryč před zlými lidmi, mezi nimiž nechťeli žít, to už jsem je bezpečně převedl přes hranice. Byla temná noc, lilo jako z konve, když taťínek a maminka kráčeli hustým lesem. Vedl je hodný člověk, ale toho jsem zase vedl já. Byla to cesta, kde by si i jelen mohl zlámat nohy, a ke všemu na jednom místě byli četníci s puškami a cvičenými psy. Ty četníky i se psy jsem pěkně odvedl do hospody v blízké vesnici, když oba před hlídáním v dešti dali přednost sklenici vařeného vína. Tak taťínek s maminkou krásně přešli tím hustým lesem a dostali se tam, kam je táhla jejich srdce: do svobodného světa."

"O, už jsem měla strach, že je chytí ti zlí lidé s puškami," řekla Helenka a se srdce jako by jí kámen spadl. "Tak a zítra ti budu povídat další pohádku, na sledanou!" řekl andělíček a jak se stalo, tak se stalo, svezl se s rohu velkého obrazu dolů, v pokoji to zašustilo a po andělíčkovi nebylo ani památky.

•

A zase bylo ráno, Helenka jako obvykle vešla do taťinkovy pracovny a hle, ten rozkošný andělíček seděl už zase na rohu širokého rámu taťinkova obrazu a smál se jí vstříc jako dobrý známý.

"Tak, pojd', pojd', už na tebe čekám," přivítal ji andělíček, "dneska ti budu vyprávět pohádku o takových dětíčkách, jako jsi ty."

"Tak už poslouchám," zatleskala Helenka ručkama, posadila se na koberec a malého medvídku si dala pěkně vedle sebe.

"Bylo to na vysoké skále, nad jedním krásným údolím, kde je krás na každém kroku jako v ráji. Na skalách stojí pár chaloupek, ty se choulí k malému kostelíku jako kuřata ke kvočně a kolem dokola šumí zelené lesy. Když se s těch skal díváš dolů, až tě tak závrat' chytí z té hloubky pod tebou: vidíš z ní jen vršky starých smrků nebo borovic a za nimi ještě hloub údolí, jímž se jako stříbrná nitka vine malý potůček. Na té skále, které říkájí Řihova, stála kdysi též chaloupka a okolo ní byla malá zahrádka, ale dnes už není po ní ani

stopy, jen ve skále vedle několik děr hlásá, že tam byly chlívky a sklepy k ní patřící a snad i byty. Neboť byl to kout chudých lidí."

"A jak se to jmenovalo?" zeptala se Helenka.

"Říkali tomu místu na Hradsku, poněvadž tam kdysi bylo staré hradiště, přirozený skalní hrad, kam se hned tak každý nedostal. A na té Říhově skále děti z těch několika chaloupek kolem malého kostelíka nejraději skotačily. Běhaly, trhaly květy, skrývaly se ve skalních děrách, hrály si tam na tatínka a na maminku, nu a v zimě se koulovaly, stavěly sněhuláka nebo jezdily na sánkách."

"Já už jsem taky jela na sánkách — s tatínkem," pochlubila se Helenka.

"Nad tou Říhovou skálou byl malý kálek, ten byl v zimě obyčejně zamrzlý a tak se na něm bruslilo a běhalo od rána do večera. Tu zimu, když se stalo to, o čem chci právě vyprávět, napadlo hodně sněhu, vedle cest byly až metrové stěny, hned vedle kálku byl postaven sněhulák a po cestách sjížděly sánky, plné dětí. Od kálku k té Říhově skále byl mírný svah a malý rozjezd, a tak si tam hrály obyčejně ty nejmenší děti. V jedno takové slunné únorové odpoledne, kdy mrzlo, jen tak praštělo, spouštěli se na sánkách od kálku k Říhově skále tři malí chlapci — Vašík, Jirka a Jeníček. Zachumlaní, že jim bylo vidět jen oči a červená líčka, s beranicemi na hlavičkách spouštěli se od kálku až do prostřed té Říhovy skály. Byl to jen malý kousek, ale jim to stačilo. Několikrát se vyvalili do čerstvého sněhu, takže byli celí bílí jako malí králíci. Ale poněvadž mrzlo, dráha byla za chvíli jako sklo a milé sánky sjely, jen to zafičelo, přeletěly celou Říhovu skálu — fí a už byly vysoko nad korunami starých smrků. Vašík, Jirka a Jeníček stulili se k sobě jako tři kuřátka, přimhouřili oči, neboť se jim zdálo, jako by se s nimi svět zatočil, a to už jsem rozestřel větrnou plachetku a na ní je i se sánkami pěkně snesl propasti dolů. Proletěli nejdříve posněženými haluzemi starého smrku, jen to zapraštělo, a pak buch, zapadli do sněhu jak do peří, že to trvalo hezkou chvíli, než se z něho vykrabali. Malý Jeníček začal natahovat moldánky, ale Jirka ho okřikl: 'Co brečíš, vždyť se nám nic nestalo!' Pak jsem je vyvedl po jedné straně opatrně nahoru a zavedl rovnou domů. To bylo radosti, když je maminka tiskla ve své náruči. Nemohla tomu uvěřit, že jsou celí, a stále říkala: 'Moje kuřátka, to vás sám Pán Bůh zachránil! Vždyť se člověku hlava točí, když se jen do té propasti podívá!' Jeník dělal nyní kurážného a stále vykládal:

'Víš mami, to se udělal takový vííííííí — a potom jsme letěli a už jsme byli dole . . .'

Helenka si oddychla v radostném uspokojení a potom se otázala: "A co řekli tobě, že jsi je tak snesl a ještě dovedl domů?"

"Nic. Oni mně neviděli."

"A jak to, že tě neviděli, když já tě vidím?"

"Ty mně vidíš, poněvadž máš ještě rosu z ráje na svých očičkách," řekl jí andělíček, "ale jednoho dne, až ti ta rosa na tvých očičkách oschne, ani ty mně už nevidíš . . ."

Helenka si vzdychla a v tom — jak se stalo, tak se stalo — andělíček se svezl s rohu velkého obrazu dolů, v pokoji to zašustilo a po andělíčkovi nebylo ani památky.

Když na druhý den jako obvykle vešla se svým medvídkem do tatínkovy pracovny, na rohu velkého obrazu už andělíčka nebylo. Čekala, čekala, ale andělíčka se nedočkala. Přetřela si ručičkou oči a přemítala: to už mi asi ta rosa oschla. I bylo jí smutno, velmi smutno, že už andělíčka nikdy neuvidí.

VYDAVATEL A REDAKCE ZÁPISNÍKU PŘEJÍ
VŠEM SVÝM ČTENÁŘŮM ŠTASTNÝ A ÚSPĚŠ-
NÝ NOVÝ ROK.

NOVÉ KNIHY NAKLADATELSTVÍ UNIVERSUM PRESS COMPANY V NEW YORKU

Jára Kohout: "*From A to A*" — kniha humorných kreseb — cartoons — o zemi zvané America. Znameníťe pobavení pro staro- i novo- Američany. Cena \$ 1.50

Egon Hostovský: "*Půlnoční pacient*" — první české vydání světoznámého románu, který byl již zfilmován. Stran 192. Cena \$ 2.50

Ferdinand Peroutka: "*Demokratický manifest*" — první české vydání vynikající politické studie, která již vyšla v jazyce anglickém a francouzském. Stran 172 včetně dboubarevné obálky. — Cena \$ 2.50

Objednávky adresujte na UNIVERSUM PRESS CO., 15 Vandewater St., New York 38, N. Y.

ZÁPISNÍK 1959

c/o UNIVERSUM PRESS CO.
15 Vandewater Street,
NEW YORK 38, N. Y. — USA

Return postage guaranteed

České a slovenské národní písně, populární melodie a taneční hudba na dlouhotrvajících
high fidelity gramofonových deskách APON

Žádejte u svých obchodníků nebo pište přímo na adresu:

APON RECORD INC., Box 131 GRAND CENTRAL STATION NEW YORK 17, N. Y.